

İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi

F.Selda Öz*

Özet

Bu araştırmanın amacı, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin özel eğitim hizmetleri bölümü ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün çalışmalarını değerlendirmektir. Araştırmanın yöntemi, doküman incelemesidir. İzmir İl Merkezine bağlı 4 Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) 2005-2010 yılları arasında, yıl sonu çalışma raporları incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, özel eğitim hizmetleri bölümünün eğitsel tanılamak ve yönlendirme görevinin her geçen yıl artmış olduğu, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün ise görevlerini yerine getirmede yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik ve Araştırma Merkezi, özel eğitim, psikolojik danışma

The evaluation of the works of Guidance and Research Centers between the years 2005 and 2010 in İzmir

F.Selda Öz

Abstract

The aim of this research is to evaluate the works of the departments of special education service and guidance-counseling service in Guidance and Research Center. The method of the research is document reviewing. The year-end work reports between the years 2005 and 2010 of 4 Guidance and Research Centers (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) in the city center have been reviewed. As a result of the findings gathered, it is determined that the pedagogic identification and orientation mission of the department of special education service have increased year by year and that the department of guidance-counseling service have become inadequate in fulfilling its duty.

Key words: Guidance and Research Center, special education, counseling.

* Dr. Karşıyaka Rehberlik ve Araştırma Merkezi, seldaoz.oz@gmail.com

Giriş

Günümüzde psikolojik danışma ve rehberliğin eğitim sürecinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanı oluşturduğu yaygınlıkla kabul edilmekte ve artık tartışma konusu yapılmamaktadır (Kepçeoğlu,1992). Ülkemizde eğitim çevrelerinde rehberlikten söz edilmeye başlanması İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllara rastlar (Kuzgun,1995). Bilindiği gibi ülkemizde bu hizmetlerin neredeyse yarım asrı aşan bir geçmişi vardır. 1950'li yıllarda Türk-Amerikan işbirliği anlaşması kapsamında (Marshall Planı) ülkemize davet edilmiş olan Amerikalı uzmanların öncülüğünde bu alandaki ilk çalışmalar başlatılmıştır. Bu uzmanlar eğitim sistemimizi inceleyerek aksaklıklar üzerine raporlar hazırlayıp yeni uygulamalar için konferanslar, seminerler düzenlemişler ve rehberlik alanında ilk pilot uygulamaları başlatmışlardır (Tan, 1986).

Okul rehberlik programlarını bireysel gereksinmelere göre düzenlemek ve rehberliğin örgüt, amaç ve personel yönünden gereklerini sağlamak için çalışmalar sürdürülürken 1955 yılında Ankara'da Demirlibahçe İlkokulu'nda "Psikolojik Servis" merkezi adı ile ilk rehberlik merkezi açılmıştır. Özel eğitimcilerin gayretleriyle açılan bu merkezler A.B.D'de okul sağlığını koruma hareketi ile okullardan bağımsız olarak kurulmuş olan Çocuk Rehberlik Merkezleri (Child Guidance Clinics)'ne benzerler (Kuzgun,1995). 1959'da İstanbul ve İzmir'de ilk kez açılmışlardır. Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin amacını, eğitim-öğretim kurumlarındaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesiyle ilgili her türlü çalışmanın yanı sıra özel eğitim gerektiren bireylerin de incelenmesi, tanılanması ve yerleştirilebilecekleri en uygun eğitim ortamının önerilmesi olarak belirlemiştir (MEB, 2001). Bugün ülkemizde rehberlik ve araştırma merkezlerinin sayıları, 81 ilimizde 205 tane (MEB,2010).

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, 1955 yılında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün kurulduğu 1980 yılında kadar İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde "Özel Eğitim Şubesi"ne bağlı olarak faaliyet göstermişlerdir. 1992 yılından bu yana da Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Dairesi bünyesinde Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Şube Müdürlüğüne bağlı faaliyet göstermektedirler (Doğan,1996). 1958 yılında ilk "Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği" yürürlüğe girmiş; daha sonra söz konusu yönetmelik 1968 yılında yeniden düzenlenerek daha kapsamlı hale getirilmiştir. Bu yönetmelik, hizmetlerin daha çok ilkokul

öğrencilerine sunulmasını öngörmektedir (Doğan,1996). 1985 yılında yeni bir Rehberlik Araştırma Merkezi Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. 1968 yönetmeliğine göre bu yönetmelik ortaöğretimdeki rehberlik hizmetlerinin planlanması, eş güdümlenmesi ve izleme gibi işlevleri de rehberlik ve araştırma merkezlerine yüklemiştir (MEB,1985). Bu yönetmeliğe göre Rehberlik ve Araştırma Merkezi bölümleri: a)İdari Bölüm; b)İnceleme Bölümü; c)Özel Eğitim Bölümü; d)Okul rehberlik Hizmetleri Bölümü; e) Araştırma ve Yayın Bölümü şeklinde düzenlenmiştir. 2001 yılında yeni bir Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle birlikte Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin işleyiş ve yönetimi yeniden değiştirilmiştir. Merkez bölümlerinden olan inceleme bölümü ile araştırma ve yayın bölümü kaldırılmış, özel eğitim hizmetleri bölümü ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri bölümü şeklinde düzenlenmiştir (MEB,2001). Bu iki bölümün idare ve büro görevleri dışında bireylere, okullara, ailelere ve topluma yönelik görevleri kısaca şu şekilde özetlenebilir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün görevleri: a) Yıllık çerçeve programı hazırlamak; b) Mesleki rehberlik; c) Eğitsel Rehberlik; d) Psikolojik Danışmanlık; e)Temel Önleme; f) Krize Müdahale; g)Aile Eğitimleri; h) Hizmet-içi eğitimler düzenlemek; ı) Yayın hazırlamak. Özel eğitim hizmetleri bölümünün görevleri ise; a) Özel eğitim gerektiren bireylerin tespiti amacıyla yapılacak tarama çalışmaları yapmak; b) Özel eğitim gerektiren çocukların tanınmak ve yönlendirmek; c) Aile Eğitimleri; d) Hizmet-içi eğitimler düzenlemek; e)Bireysel veya grupla çeşitli özel eğitim uygulamaları yapmak; f)Engelli öğrencilere yönelik eğitim planı hazırlamak. f) Yayın hazırlamaktır. (MEB,2001).

Literatürde, Doğan'ın(1995) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin dünü, bugünü ve yarını: Gelişmeler ve sorunlar adlı araştırmasının dışında Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ile ilgili herhangi araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırma, İzmir İl Merkezi'nde bulunan Rehberlik Araştırma Merkezleri'nin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile özel eğitim hizmetleri bölümlerinin son beş yıl içinde yürütmüş oldukları hizmetler ve çalışmalarını inceleyerek, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin örgütsel, yapısal ve işleyiş açısından öneri sunmak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesinin aşamaları; dokümanlara ulaşmak, özgünlüğünü kontrol etmek, dokümanları anlamak, verileri analiz etmek ve veriyi kullanmaktır (Yıldırım ve Şimşek 2008). Araştırma, bu aşamalar doğrultusunda yapılmıştır. İzmir İl Merkezi'ne bağlı 4 Rehberlik ve Araştırma Merkezi (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) seçilmiştir. Bu merkezlerin, 2005-2006, 2006-2007,2007-2008,2008-2009,2009-2010 eğitim öğretim yıllarına ait yıl sonu çalışma raporlarına ulaşılmıştır. Özgünlükleri kontrol edilmiştir. Dokümanlardaki bilgiler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile özel eğitim hizmetleri olarak sınıflandırılmıştır. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği göz önüne alınarak, bu bölümlerin yıl içerisinde idari ve büro işleri dışında bireylere, okullara, ailelere, topluma yönelik görevleri kategorize edilmiştir. Özel eğitim hizmetleri bölümünün görevleri; a) Özel eğitim gerektiren bireylerin tespiti amacıyla yapılacak tarama çalışmaları yapmak; b) Özel eğitim gerektiren çocukların tanınmak ve yönlendirmek; c) Aile Eğitimleri; d) Hizmet-içi eğitimler düzenlemek; e)Bireysel veya grupla çeşitli özel eğitim uygulamaları yapmak; f)Engelli öğrencilere yönelik eğitim planı hazırlamak. f) Yayın hazırlamaktır. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümü görevleri; a) Mesleki rehberlik; b) Eğitsel Rehberlik; c) Psikolojik Danışmanlık; d)Temel Önleme; e) Krize Müdahale; f)Aile Eğitimleri; g)Hizmet-içi eğitimler düzenlemek; h)Yayın hazırlamak olarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra bu 4 rehberlik ve araştırma merkezinin (Konak, Karşıyaka, Bornova, Buca) 2005 ile 2010 eğitim öğretim yılları arasında vermiş oldukları bu hizmetlerin sayıları toplanarak veriler analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İzmir İl Merkezi'ne bağlı 4 Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) 2005-2010 eğitim öğretim yılları arasında, özel eğitim hizmetleri bölümü ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bölümlerinin çalışmalarının sayısal dağılımları gösterilmektedir .

Öz, S. (2012). İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.InsanBilimleri.com>

Tablo 1. İzmir İl Merkezine Bulunan(Konak, Karşıyaka, Bornova, Buca) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü 2005-2010 Yılları Arasında Vermiş Oldukları Hizmetler ve Sayıları.

Tarih	Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Çalışmaları ve Sayıları						
	Özel Eğitim Gerektiren Çocukları Tarama Çalışması	Eğitsel Tanılama Ve Yönlendirme	Aile Eğitimleri	Hizmet İçi Eğitimler	Engellilere Yönelik Bireysel ve Grup Uygulamaları	Engellilere Yönelik Eğitim Planı Çalışması	Yayın Hazırlama
2005-2006	67	4219	12	28	0	0	12
2006-2007	64	4746	31	14	0	0	2
2007-2008	72	5547	37	12	0	5547	1
2008-2009	0	6040	41	10	0	6040	1
2009-2010	0	7042	78	8	0	7042	1
Toplam	203	27594	199	72	0	18629	17

Tablo1'de görüldüğü gibi 2005-1010 yılları arasında özel eğitim hizmetleri bölümünün en fazla sunmuş olduğu hizmet, eğitsel tanılama ve yönlendirme(Toplam:27594) hizmetidir. Bu hizmeti daha sonra sırayla engellilere yönelik eğitim planı çalışması (Toplam:18629), özel eğitim gerektiren çocukları tarama çalışması (Toplam:203), aile eğitimi (Toplam:199), hizmet-içi eğitimler (Toplam:72) ve yayın hazırlama (Toplam:17) takip etmektedir. Engellilere yönelik bireysel ve grup uygulamalarının hiç yapılmamış olduğu görülmektedir.

Tablo 2. İzmir İl Merkezine Bulunan(Konak, Karşıyaka, Bornova, Buca) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü 2005-2010 Yılları Arasında Vermiş Oldukları Hizmetler ve Sayıları.

Tarih	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Bölümü Çalışmaları ve Sayıları							
	Mesleki Rehberlik	Eğitsel Rehberlik	Psikolojik Danışmanlık	Temel Önleme	Krizle Müdahale	Aile Eğitimleri	Hizmet İçi Eğitimler	Yayın Hazırlama
2005-2006	62	89	467	8	3	16	47	2
2006-2007	48	76	298	4	2	13	34	2
2007-2008	35	67	281	4	4	12	32	2
2008-2009	33	54	104	3	4	8	27	2
2009-2010	14	42	87	1	3	5	25	1
Toplam	192	325	1237	20	16	54	165	9

Tablo2'de görüldüğü gibi 2005-1010 yılları arasında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün en fazla sunmuş olduğu hizmet, psikolojik danışmanlık (Toplam:1237) hizmetidir. Bu hizmeti sırayla, eğitsel rehberlik (Toplam:325), mesleki rehberlik

(Toplam:192), hizmet-içi eğitimler (Toplam:165), aile eğitimleri (Toplam:54), temel önleme(Toplam:20), krize müdahale (Toplam:16) ve yayın hazırlama (Toplam:9) takip etmektedir.

Tartışma

Bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak; İzmir İl Merkezi'ne bağlı dört (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin özel eğitim hizmetleri bölümünün 2005 ile 2010 yılları arasında vermiş olduğu hizmetlerin, birinci sırada eğitsel tanılama ve yönlendirme hizmeti olduğu ve 2005 ile 2010 yılları arasında her yıl artış görülmektedir. İkinci sırada, engellilere yönelik eğitim planı hazırlama hizmetin yer aldığı ve bu hizmetin 2007 yılına kadar verilmediği fakat 2007 yılından 2010 yılına kadar her geçen yıl giderek arttığı görülmektedir. Üçüncü sırada engelliler yönelik tarama çalışmaları yer almaktadır. Fakat bu hizmet, 2008-2009 ile 2009-2010 eğitim öğretim yıllarında hiç yapılmamıştır. Dördüncü sırada, aile eğitimlerinin yer aldığı ve 2005 yılından 2010 yılına kadar her geçen yıl arttığı görülmektedir. Beşinci sırada, hizmet-içi eğitimlerin yer aldığı ve 2005 yılından 2010 yılına kadar her geçen yıl azaldığı görülmektedir. Altıncı sırada, yayın hazırlama hizmetinin yer aldığı ve bu hizmetin en fazla 2005 yılında verilmiş olduğu, 2006 yılından 2009 yılına kadar eşit sayıda olduğu 2010 yılında azaldığı görülmektedir.

31.05.2006 yılında düzenlenmesi yeniden yapılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, özel eğitime muhtaç bireylere yönelik eğitsel değerlendirme ve tanılama, eğitim planı hazırlama, yönlendirme ve izleme, özel eğitim değerlendirme kurulu oluşturma görevleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'ne yüklemiştir. 5378 sayılı Kanununun 35 inci maddesiyle 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen Ek 3 üncü maddede; özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam etmeleri uygun görülen özürülülerin eğitim giderlerinin, her yıl bütçe uygulama talimatında belirlenen miktarının Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanacağı hükme bağlanmıştır. Maddeye ilişkin uygulama 01.06.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir (MEB,2006). Bu yönetmelikle birlikte Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin yürüttükleri özel eğitim hizmetleri biri olan eğitsel tanılama ve yönlendirme hizmeti sayısını daha da fazlaştırmıştır. Bu sonuç, Doğan'ın (1999) rehberlik ve araştırma merkezleri, genel olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti sunmak yerine

daha çok özel eğitime muhtaç çocukların saptanması, tedavi edilmesi ve uygun olan kurumlara yerleştirilmesi gibi amaçlara hizmet etmektedir şekildeki görüşünü desteklemektedir.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün ise 2005-2010 yılları arasında vermiş oldukları hizmetlerin, birinci sırada psikolojik danışma hizmeti olduğu görülmektedir. Daha sonra sırayla eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik, hizmet-içi eğitimler, aile eğitimleri ve temel önleme hizmetlerinin yer aldığı fakat bu hizmetlerin 2005 yılından 2010 yılına kadar giderek azaldığı görülmektedir. Krize müdahale hizmetinin en fazla 2007-2008 ile 2008-2009 yılları arasında, eşit sayıda verilmiş olduğu görülmektedir. Daha sonra bu hizmetin, 2005-2006 ile 2009-2010 yılları arasında, eşit sayıda verilmiş olduğu görülmektedir. Krize müdahale hizmeti en az 2006-2007 yılında verilmiştir. Krize müdahale hizmeti, kriz ve travmatik olaylardan sonra verilen bir hizmet olmasından dolayı, bu hizmet bu tür zorlu yaşam olayların yaşanmasına bağlı olarak değişim göstermektedir. Yayın hazırlama hizmetinin ise 2005 yılından 2009 yılına kadar eşit sayıda olduğu fakat 2010 yılında azalmış olduğu görülmektedir.

Araştırmanın, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün vermiş oldukları hizmetlerin yıllara göre dağılımları değerlendirildiği zaman, her geçen yıl rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sayılarının azalmış olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Yeşilyaprak'ın (2002) rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sadece sorun yaratan, problemlili/uyumsuz ve başarısız olan çocukların sorunlarına çare bulucu bir hizmet olarak algılanmasına görüşünü desteklemektedir. Eğitim sürecinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine, başlangıcından itibaren daha çok 'düzeltici' ve 'çare bulucu' bir işlev beklentisiyle yaklaşmış, ancak MEB'in bu hizmetleri yakın yıllara kadar bir modele oturtamadığı, alan uzmanlarınca sıklıkla dile getirilmiştir(Doğan 1996; Kuzgun 1995). Bu nedenle Türkiye'de uygulanan mevcut rehberlik ve psikolojik danışmanlık yaklaşımının eleştirildiği ve 2000'li yıllara doğru "gelişimsel" yaklaşıma dayalı kapsamlı PDR program modellerinin önerildiği gözlenmiştir (Erkan 1995; Doğan 2000; Nazlı 2003). Bu modele "kapsamlı" ve "gelişimsel" psikolojik danışma ve rehberlik modeli denmesinin nedeni, modelin bireyi tanıma, bilgi verme, değerlendirme, yerleştirme, izleme, psikolojik danışma vb.etkinlikleri içermesi (kapsamlı), yaş dönemleriyle uyumlu olması (gelişimsel) ve aynı zamanda kriz durumlarını önlemeye yönelik karakter taşımasıdır (Korkut, 2003). Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar; Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin, psikolojik

Öz, S. (2012). İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.InsanBilimleri.com>

danışma ve rehberlik bölümünün vermiş oldukları hizmetler, kapsamlı ve gelişimsel rehberlik modeli uymadığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, temel önleme, mesleki rehberlik, aile eğitimleri, hizmet-içi eğitimler ve yayın hazırlama hizmetlerinin öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin ihtiyaçlarını karşılamada çok yetersiz olduğunu göstermektedir. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde klasik rehberlik anlayışı devam etmektedir. Halbuki rehberlik hizmetlerinin çare bulucu yaklaşımlardan çok önleyici yaklaşımı temel alan bir anlayışla işlev görmesi, sorunu sorun haline dönüşmeden çözmektir (Doğan,1999).

Bütün bunlara ek olarak 22/02/2011 tarihli 27854 sayılı resmi gazetede yayınlanan norm kadro yönetmeliğiyle ilgili düzenlemede; Rehberlik ve Araştırma Merkezleri için; merkezin görev alanına giren il veya ilçenin nüfusu 200.000'e kadar olan yerlerde 5, sonra gelen her 100.000 nüfus için 1 rehber öğretmen norm kadrosu verilir. Bu şekilde yapılacak hesaplama sonunda artan nüfusun en az 50.000 olması halinde bir rehber öğretmen norm kadrosu daha verilir şeklindedir (Resmi Gazete, 27854, 22.02.2011). Oysaki, Amerikan Okul Psikolojik Danışmanları Derneği (ASCA) rehberlik hizmetlerinin verilmesinde her 250 öğrenciye 1 psikolojik danışman düşmesi gerektiğini kabul etmektedir (ASCA, 2011). Bugünkü tarihle Türkiye'de toplam sayıları 205 olan Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde 1037 rehber öğretmen görev yapmaktadır (MEB, 2010). ASCA'nın kabul etmiş olduğu rehber öğretmen sayısı ile şu an Türkiye'de Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde çalışan rehber öğretmenlerin sayısı arasında çok büyük bir farkın olduğu görülmektedir. Ayrıca Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde, özel eğitim hizmetleri bölümünde, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bölümüne göre daha fazla sayıda rehber öğretmen görevlendirilmiştir. Bu durum rehberlik ve araştırma merkezlerinde yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini iyice yetersiz hale getirmiştir.

Sonuç ve öneriler

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin, özel eğitim hizmetleri bölümünün, ağırlıklı olarak eğitsel tanılama ve yönlendirme hizmetini verdikleri ve her geçen yıl bu hizmetin arttığı görülmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünün ise vermiş oldukları hizmetlerin her geçen yıl azaldığı görülmektedir. Bu durum Türkiye'de çare bulucu ve düzeltici rehberlik anlayışının hala sürmekte olduğunun göstergesidir. Elde edilen sonuçlara bağlı olarak şu öneriler getirilebilir:

Öz, S. (2012). İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.InsanBilimleri.com>

- 1) MEB'in birimlerinden biri olan Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin ayrılması ve bağımsızlaşması sağlanabilir. Böylece rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri tüm öğrencilere ulaşma imkanına sahip olabilir.
- 2) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin rehber öğretmen norm kadro sayısının artırılması sağlanabilir. Böylece rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin daha etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilir.
- 3) Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin ağırlıklı olarak vermiş oldukları hizmetler, temel önleme, mesleki rehberlik, aile eğitimleri ve öğretmen eğitimleri olabilir. Böylece rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti, sadece sorunlu ve engellilere yönelik bir hizmet olmaktan çıkabilir ve toplumdaki tüm bireylere yönelik bir hizmet olarak verilebilir.

Kaynaklar

- ASCA (2011). Total student-to-counselor ratios by state 2007-2008 school year URL: <http://www.schoolcounselor.org>.
- Doğan,S (1995). Rehberlik ve araştırma merkezlerinin dünü, bugünü ve yarını: gelişmeler ve sorunlar.Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3(75-85)
- Doğan, S. (1996). MEB'nin PDR hizmetleriyle ilgili temel politikaları ve yaklaşımları: Son 25 yıla ilişkin bir değerlendirme. III. Ulusal PDR Kongresinde Sunulan Bildiri Metni, Adana.
- Doğan, S.(1999). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberliğin durumu ve geleceğe ilişkin yönelimleri.V. Ulusal PDR Kongresinde Sunulan Bildiri Metni,Ankara.
- Doğan, S. (2000). Okul rehberliği ve danışmanlığı alanında çağdaş bir yaklaşım: Kapsamlı rehberlik modeli, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 13, 56–61.
- Erkan, S. (1995). Kapsamlı rehberlik programları, *Milli Eğitim Dergisi*, 128, 38–43.
- Kepçeoğlu, M.(1992). Psikolojik danışma ve rehberlik. Ankara:Gül Yayınevi. 6.Basım.
- Korkut, F.(2003). Okullarda önleyici rehberlik hizmetleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. Cilt. 2, sayı. 20, 27–40.
- Kuzgun ,Y.(1995). Rehberlik ve psikolojik danışma..Ankara : ÖSYM Yayınları. 4. Basım.
- Nazlı, S. (2003). Kapsamlı gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tan, H. (1986). Psikolojik danışma ve rehberlik teori ve uygulama. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- T.C. MEB (1985). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, Cilt48, sayı 2201, 527-531.
- T.C MEB (2001). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği.<http://www.meb.gov.tr>. (Erişim tarihi:01.02.2010)
- T.C MEB (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. <http://www.meb.gov.tr>. (Erişim tarihi:01.02.2010)

Öz, S. (2012). İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.InsanBilimleri.com>

T.C MEB (2010). Özel eğitim rehberlik ve danışma hizmetleri birimi istatistikler. <http://www.meb.gov.tr> .(Erişim tarihi:01.02.2010)

T.C Resmi Gazete (2011). 27854, 22.02.2011.

Yeşilyaprak, B. (2002). Lise eğitiminde gelişimsel rehberlik yaklaşımı. 2000'li Yıllarda Lise Eğitime Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu. 8-9 Haziran 2002, İstanbul.

Yıldırım,A ve Şimşek,H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 7.Basım.

Ek-1:

Extended Abstract

Ministry of National Education has stated the aim of Guidance and Research Center as examining the individuals who are in need of special education, identifying them and advising the most suitable educational atmosphere that they can attend as well as conducting the counseling and guidance services in educational institutions effectively. (MNE, 2001). Today the number of Guidance and Research Centers in our country is 205 in 81 cities. (MNE, 2010). They consist of center departments, special education service department and guidance and counseling services department. (MNE, 2001). In literature, no research related to Guidance and Research Centers has been encountered apart from that of Doğan's(1995) named 'The Past, The Present and The Future of Guidance and Research Centers: Developments and Problems'. This research was carried out with the aim of offering suggestions in terms of the organizational, structural and functional running of the Guidance and Research Centers by examining the works that the departments of guidance and counseling services and special education services of Guidance and Research Centers in İzmir has carried out in the past five years.

Document reviewing, which is one of the qualitative research methods, has been made use of in this research. 4 Guidance and Research Centers in the city center of İzmir (Karşıyaka, Konak, Bornova, Buca) has been chosen. The year-end reports of these centers in the education years 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008,2008-2009,2009-2010 have been reached. Then, the services that these 4 Guidance and Research Centers provided in the year between 2005 and 2010 have been added and the data has been analyzed. The most provided service of the special education services department between the year 2005 and 2010 is the service of educational identification and orientation (Total:27594). Educational planning workshop for the disabled (Total: 18629), scanning workshop for the children who need special education (Total: 203), family education (Total: 199), in-service trainings (Total: 72) and broadcasting preparations (Total: 17) follow this service respectively. It is seen that individual and group works for the disabled has never been carried out.

This result supports the idea of Doğan(1999) that guidance and research centers serve more for the aims such as detecting the children who need special education, treating them

Öz, S. (2012). İzmir il merkezine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin 2005-2010 yılları çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.InsanBilimleri.com>

and placing them into the most suitable institutions instead of taking over the role of counseling and guidance generally.

The most offered service of the department of guidance and counseling service between the years 2005 and 2010 is the counseling service (Total: 1237). Educational guidance (Total: 325), vocational guidance (Total: 192), in-service trainings (Total: 165), family education (Total: 54), preparing an annual master schedule (Total: 40), basic prevention (Total: 20), intervene in a crisis (Total: 16) and editing preparation (Total: 9) follow this service respectively. This result supports the idea of Yeşilyaprak (2002) that guidance and counseling services are perceived as only a solution provider service for the trouble maker, problem and unsuccessful children. From the very beginning, guidance and counseling services have been thought to be 'reformatory' and 'problem solver' in the process of education, however, it is often stressed by the domain experts that MNE couldn't yet settle these services on a pattern till the recent years (Doğan 1996; Kuzgun 1995). The data indicates that basic prevention, vocational guidance, family education, in-service trainings and editing preparation are very insufficient in supplying the needs of the students, teachers and the families. The classical guidance perception in the Guidance and Research Centers still continues. However, guidance services must function with an understanding that embraces a preclusive approach more than a problem solver approach and must solve the problems before they turn into a problem (Doğan, 1999). Five 'permanent staff' for guidance teachers are given for Guidance and Research Centers in the cities or towns that are under the control of the center and the population of which are below 200.000, and one permanent staff for guidance teachers is given for the each following population of 100.000. After a calculation worked out in this way, one permanent staff for the guidance teachers is given with a condition that the rest of the population is at least 50.000 (Official Journal, 27854, 22.02.2011). Whereas American School of Counseling Association (ASCA) accepts that one counselor must be assigned to each 250 students in carrying out the guidance services (ASCA, 2011).

As of the date of today, 1037 guidance teachers work in 205 Guidance and Research centers in Turkey (MNE, 2010). It is clear that a great gap exists between the number of the guidance teachers accepted in ASCA and the ones who work in the Guidance and Research Centers in Turkey. Besides, more guidance teachers are assigned in the special education services department when compared to the counseling and guidance services department in Guidance and Research Centers. This situation has made the counseling and guidance

services of Guidance and Research Centers even more deficient. It is seen that special education services department mainly focuses on educational identification and orientation; and it is obvious that this service increases year by year. By contrast, it is seen that the services of the guidance and counseling services department decreases year by year. This situation is the indicator of the ongoing reformative and problem solver guidance perception. These suggestions may be put forward in relation to the results obtained:

- 1) Counseling and Guidance Services may be separated from the General Directorate of Special Education Guidance and Counseling Service which is one of the units of the MNE and it may become more independent. In this way, counseling and guidance services may have the opportunity to access all the students.
- 2) The number of the permanent staff for a guidance teacher of Guidance and Research Centers may be increased. Thus, guidance and counseling services may be carried out in a more effective and efficient way.
- 3) The majority services of the Guidance and Research Centers may include basic prevention, vocational guidance, family education and teacher education. Guidance and counseling service may no longer be only for the problem and disabled people, and it may be given as a service to all individuals in the society by this way.